

FRÅN NOLL TILL NITTIO

Elsa Charlotta Carlsson

En följetong i fyra delar

Mariestad i mars 2021

Alf Gunnarson

DEL ETT
FRAM TILL
OCH MED ÅR 1900

SÖDERMALM I STOCKHOLM

Åsögatan med omnejd.
(vykort)

Carl Larsson målade den här tavlan år 1886:

Carl Larsson målade *Friluftsmålaren* när hans familj flyttat tillbaka Sverige från Frankrike. Man hyrde ett lite trähus med två rum och kök på Åsögatan, Södermalm i Stockholm. Det är på gården utanför som handlingen i målningen utspelar sig och visar på vedermödrorna den konstnär som vill fortsätta med friluftsmåleriet även tillbaka på nordliga breddgrader kan få utstå.

(Nationalmuseums text).

Vedermöda må så vara men mödan var väl rätt behaglig, om man jämför med andra yrkesgruppers slit för att få mat och husrum till familjen.

INNEHÅLL

FÖRORD

MORSAN:
EMMA CHARLOTTA

FARSAN:
REINHOLD FERDINAND

HOVA: EN BY
I ODENSALA SOCKEN

MORSAN I KATARINA
OCH FARSAN I TÄBY

FARSAN II:
CARL RICHARD
SUNDSTRÖM

SAMMANFATTNING

FÖRORD

Den här berättelsen skrev jag år 2007:

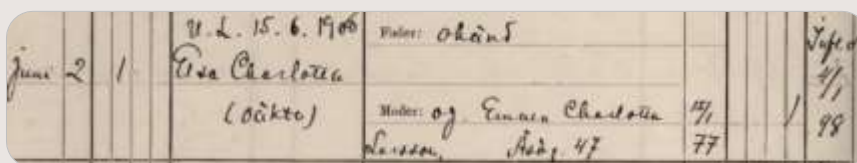
Nu ska jag fördjupa mig i Elsas och hennes närmastes liv, främst under hennes första trettio levnadsår.

Hon föddes i Uppsala den 2 juni 1898. Hennes mamma var då ogift och mantalsskriven på Åsögatan i Stockholm.

Elsa var istället för farmor när vi växte upp.

/ Alif

MORSAN: EMMA CHARLOTTA LARSSON

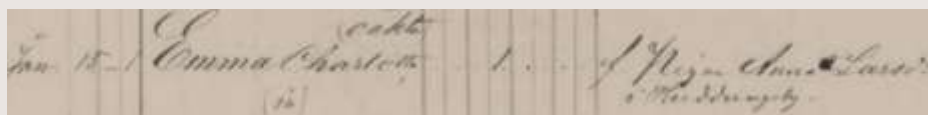

Pastorsexpeditionen i Katarina församling i Stockholm fick ett meddelande, daterat Uppsala lasarett den 15 juni 1898, att ogifta Emma Charlotta Larsson, boende på Åsögatan 47, fått en dotter.

Elsa Charlotta, född den 2 juni 1898, hade nu börjat sin livsresa.

Det kan kanske synas slarvigt av mig att skriva *Morsan Emma* i rubriken men man ska då veta att Elsa alltid kallade sina föräldrar för *morsan och farsan*. När vi barn växte upp på 1840- talet dristade vi oss någon gång att kalla våra föräldrar *morsan och farsan*, men blev då kraftfullt tillrättavisade, så vi använde aldrig de benämningarna i hemmet. Däremot – kompisar emellan – fick föräldrarna heta *morsan och farsan*. Så var det med det.

Emma Charlotta Larsson var född i Huddunge socken, Uppland.

Anna Larsdotter (37) födde dottern Emma Charlotta, när hon var piga i den familj som visas här uppe. Hon var ju inte helt ung.

Anna Larsdotter var uppväxt i en torpar- familj i Huddunge socken, med föräldrarna Lars Jansson och Stina Larsdotter, båda födda år 1805. Anna hade fyra bröder: Jan (född 1829), Lars (född 1833), Erik (född 1836) och Olof (född 1843).

Det är således Elsas mors morföräldrar och deras barn som namngetts här

Farföräldrarna, liksom fadern, vet vi inget om.

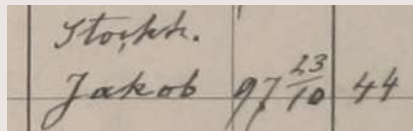
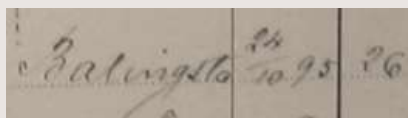

Huddunge kyrkoruin.

Balingsta, nordost om Örsundsbro (hundra år efter Emma Charlotta).

Anna Larsdotter och hennes dotter bodde i Balingsta hos Annas bror, Lars Larsson, som var skräddare i Solberg (centralt i socknen) och hans hustru, Maria Sofia.

År 1893 gav sig Emma Charlotta (16) ut på en pigsväng som började i hemsöcken och fortsatte till grannsocknen Balingsta 1895, där kyrkoherde Ehrenfrid Anton August von Baumgarten och hans maka, Hilda Ulrika Enny Maria von Tuné, blev hennes arbetsgivare i två år. Emma Charlotta flyttade därefter till Stockholm (1897).

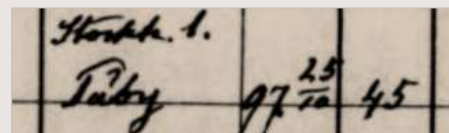
Den 16 april 1896 var det sextioårskalas i prästgården. Och då fick säkert Emma Charlotta visa vad hon gick för. Hustruns kalas, för att fira samma aktningvärda ålder, inträffade två år senare men då hade Emma Charlotta sitt liv i Stockholm.

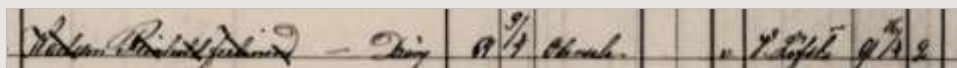
Kyrktornet i Balingsta, adliga tecken: von B. nummer 1463 och von Tuné: nummer 2314 och en runsten i Balingsta.

Kyrkoherdeparet var födda i en tid då de fyra stånden ännu var i bruk som sociala fallor i landet. Det kan noteras att han (och hon, i kraft av maka) stod med ett ben i prästeståndet och ett i adelsståndet.

Emma Charlotta lämnade Balingsta 29 oktober 1897 och då är det lätt att räkna ut att hon blev gravid i slutet av vistelsen hos herr och fru Baumgarten / Tuné.

Fanns det månne en farsa till Elsa i Balingsta? Kanske den här snubben:

Drängen i prästgården sedan 1891: Reinhold Ferdinand Karlsson.

FARSAN: REINHOLD FERDINAND CARLSSON

Det här är inte så enkelt att reda ut: det visar sig att det, enligt kyrkböckerna, fanns två personer med namnet *Reinhold Ferdinand*, båda födda i *Odensala* socken år 1864, den ene den 7 april och den andre den 7 juli.

Min slutsats är att den ene Ferdinand Reinhold (7 april) är fiktiv och kan lämnas därefter, såvida den fiktive Ferdinand inte korsar den verkliges bana någonstans. ☺

Reinhold Ferdinands föräldrar: Soldaten Carl Ludvig Alexander Hof, född 1837 i Stockholm och Charlotta Granberg, född 1826 i Haga socken, Uppland.

M: G. Soldat	Charlotta Granberg	1826	Haga	1837	Stockholm
Carl Ludvig Alexander Hof	Charlotta Granberg	1837	Haga	1838	Stockholm
Hustru	Charlotta Granberg	1826	Haga	1839	Stockholm
Öste son	Johannes	1859	Haga		
Öste son	Carl Reinhold	1859	Haga		

Hon hade med sig två egna söner när hon kom till knekten 1859.

Så blev det giftermål och det föddes två söner till och den yngste hette Reinhold Ferdinand och han är vår man i denna berättelse:

Charlotta Christina Granberg	1826	Haga	1837	Haga	1838
Johannes	1859	Haga			
Carl Fredrik	1859	Odensala			
Gustaf Herman	1864	Odensala			
Reinhold Ferdinand	1864	Odensala			

Odensala, mellan Märsta och Uppsala och fattigstugan på foto från 1930-talet.

Så avled soldaten Hof (27) och änkan (38) och hennes fyra söner (den äldste tolv år) stod på bar backe och fick en fristad i socknens fattigstuga.

År 1881 hade Reinhold Ferdinands bröder lämnat fattigstugan och då var det dennes (ynglingens) tur att ge sig av:

Stockholms - Svea artilleriregementes församling:

När Reinhold Ferdinand muckat från sin tjänst på artilleriregementet flyttade han till Sigtuna, senare Alsike, därefter Södra Lövsta och år 1891 till prästgården i Balingsta.

Vi vet (sidan 8) att Emma Charlotta Larsson kom till samma prästfamilj år 1895. Hon stannade i två år och flyttade till Stockholm i slutet av oktober 1897.

Och vad gjorde Reinhold Ferdinand? Han flyttade till Täby socken.

Balingsta kyrka. Nutid.

På sidan 12 ska vi se om det går att hitta *farsan* i Täby och *morsan* i Katarina.

HOVA: EN BY I ODENSALA SOCKEN

Socknens indelta soldat- boställe nummer 6 fanns i byn Hova, där en knekt tillhörande Sigtuna kompani hörde hemma. Carl Ludvig Alexander Hofs fru hette (som vi såg på sidan 9) Charlotta Granberg och var kommen från Haga socken, inte så långt från Sigtuna. Dessa båda fakta kan vara nog så intressanta men det är namnet Hova och (i någon mån) Haga som föranleder detta inspel i berättelsen om Elsa Charlotta.

Ho(f)va, på den häradsekonomiska kartan (omkr. 1860).

Ett annat Hagas fjärl:

Fröken Granberg kom från Haga,
mitt i Sigurds fornstora tun,
sig en plats hos Hof att taga -
ville vara mjukare än dun.
Minsta kåk, med rök som pyrde,
nyss av galna tuppen väckt,
i en by som bönder styrde,
dit hon tågade så himla käckt.

Etcetera.

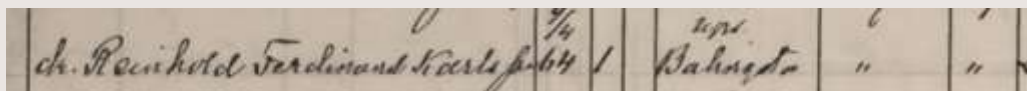
Efter detta utslag av lättsinne har jag försökt hitta lite mera uppgifter om knekten Carl Ludvig Alexander och Charlotta – Elsas farföräldrar – och dessa fakta förs in i sammanfattningen, sidan 15. Här blir det en bild från Haga:

Haga kyrkby i Uppland (1958),

MORSAN I KATARINA FÖRSAMLING OCH FARSAN I TÄBY

Under två år sågs de dagligen i Balingsta prästgård men i slutet av oktober 1897 skildes deras vägar. Vi vet, från första kapitlet (sidan 7), att Emma Charlotta åkte till Uppsala lasarett och födde Elsa Charlotta den 2 juni 1898. Mamman var vid den tiden skriven på Åsögatan i Katarina församling.

Reinhold Ferdinand flyttade till Fittja på hösten 1897, fast inte det Fittja som ligger söder om Stockholm, utan Fittja gård i Täby socken, öster om Vallentunasjön. Jag tar fram den gamla hederliga häradsekonomiska kartan (Vallentuna) och här kan vi ana oss till att Fittja gård ligger vackert beläget:

Som jämförelse: nutidskartorna

Frågan är given: Var det bättre förr? Frågan är fel ställd. Men kartorna var vackrare förr i tiden (tycker jag).

Farsan Ferdinand (om uttrycket tillåts) stannade ett år i Täby. År 1898, i november månad, när han var farsa på riktigt sedan fem månader tillbaka, flyttade han till Ramsjö i Vittinge socken, Uppland. Han kallades då *f. d. artillerist* och arbetade som slaktare på sitt nya ställe.

Han stannade bara fem månader i Ramsjö och flyttade till Södermalm i Stockholm den 11 april 1899. Adress: Bondegatan 41 A. Yrke: kusk.

Södermalm.

Elsa Charlotta fyllde två år
den 2 juni år 1900.

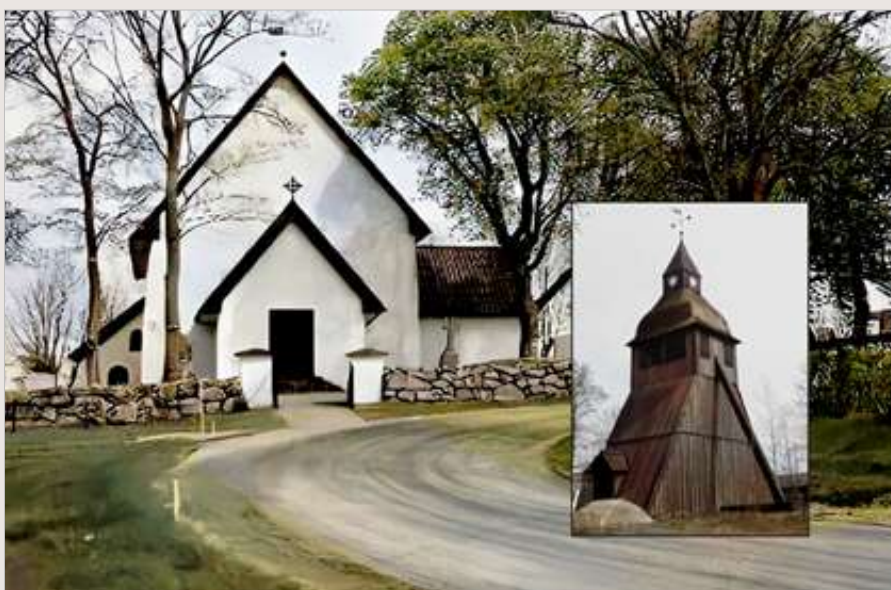
Föräldrarna gifte sig den 13
juni.

Carlsson, Reinhold Ferdinand, kusk	64	9/4	1900:
Getzilap. 52			
Larsson, Emma Charlotta	77	15/1	74
ibm			

Katarina församlings vigselbok år 1900.

Familjen Carlsson, Reinhold Ferdinand (36), Emma Charlotta Larsson (23) och Elsa Charlotta (2), flyttade genast efter vigseln till Negelstena i Håbo- Tibble socken, Stockholms län.

Carlsson Reinhold Ferdinand, kusk	1900	1	Katharina Negelstena	1877
Larsson Emma Charlotta	1900	1	"	"
1 st f. äkt. Elsa Charlotta	1900	1	"	"

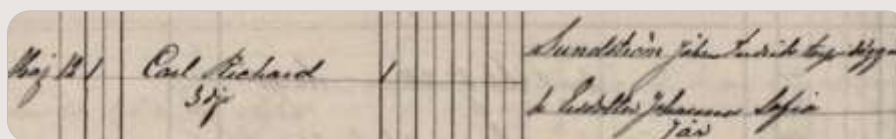
Reinhold Ferdinand Carlsson (35) avled på midsommarafton 1900.
Han hade då varit gift med Emma Charlotta i tio dagar.

Reinhold Ferdinand fick anställning som kusk
på det här ståtliga stället – Negelstena gård – på sommaren 1900.

Håbo- Tibble kyrka.

FARSAN II: CARL RICHARD SUNDSTRÖM

Carl Richard Sundström föddes i Vårdinge socken år 1883. Föräldrarna, Johan Fredrik Sundström och Johanna Sofia Ersdotter bodde på ett torp i Däggnä. Richard hade två äldre syskon: Johan Arvid och Thekla Erika Sofia och en lillasyster, Hilda Augusta. Fadern avled år 1887.

Karta: Vårdinge, öster om Gnesta och kyrkan.

Sundström			
Enk. Johanna Sofia Ersdotter	57 ¹ / ₂	Wård	87 ¹⁰ / ₁₀₀
Johan Arvid	77 ² / ₄	Dödsbelopp	
Thekla Erika Sofia	80 ² / ₂	do	
Carl Richard	83 ¹ / ₂	Wård	
Hilda Augusta	85 ¹ / ₅	do	

Hjortsberga i Vårdinge socken år 1890: änkan och fyra barn,

Emma Charlotta och Carl Richard Sundström i Mossebo.
(Mitten av 1950- talet).

Det blir mera om familjen Sundström i nästa del.

SAMMANFATTNING

Nog var det nya seklets första år händelserikt så det förslog. Vad var det egentligen som hände i juni månad? Reinhold Ferdinand Carlsson skulle fylla 36 år om ett par veckor och var gift sedan tio dagar tillbaka. Han avled (jag tror mig minnas Elsas ord *knall och fall*), när allt syns ha varit på väg mot ett ordnat familjeliv i Negelstena, Håbo socken. Emma Charlotta Larsson (23) - gift Carlsson - befann sig med sin tvååriga dotter - Elsa Charlotta - långt ute på vischan (tyckte hon nog) i Håbo socken, med några mil till Enköping och ungefär samma avstånd till Stockholm. Efter ett par månader hade hon bestämt sig.

Bort från Håbo. Hem till Södermalm i Stockholm.

Elsa Charlotta Carlsson - född år 1898

Reinhold Ferdinand Carlsson
född år 1864 i Odensala

Emma Charlotta Larsson
född år 1877 i Huddunge

Reinhold Ferdinands föräldrar:

Carl Ludvig Alexander Hof
född 1837 i Stockholm

Emma Charlottas föräldrar:

Anna Larsdotter
född 1840 i Huddunge

Charlotta Granberg NN
född år 1826 i Haga

Charlottas föräldrar:

Johan Granberg
född 1773 i Haga

Annas föräldrar:

Lars Jansson och Stina Larsdotter,
båda födda år 1805 i Huddunge

Cathrina Olsdotter Järling
född 1783 i Järlåsa

Carl Ludvig Alexanders föräldrar:

Peter Carlsson (korpral, timmerman)
och Johanna Eriksdotter

Nittonhundratalet hade just börjat. Vad väntade Emma och Elsa?

Fortsättning följer.

2021-03-12 / Alf